

УДК 340.12.001

ББК 67.0

М 34

Відповідальні за випуск:

О.О. Нанарова – член Секретаріату Асоціації випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Матеріали VII Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». – Х.: ФОП Бровін О.В., 2016. – 460 с.
ISBN 978-617-7256-29-7

М 34

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції.

Адреса редакційної колегії: вул. Пушкінська, 77, к. 222П, Харків, 61024, України.

УДК 340.12.001

ББК 67.0

**© Асоціація випускників
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого**

ISBN 978-617-7256-29-7

Для зонування сільськогосподарських земель та інших земель, розташованих за межами населених пунктів більш вживаний в законодавстві є застосування терміна «районування». Під час здійснення зонування земель проводиться науково обґрунтований розподіл територій з різним господарським та функціональним призначенням, правовим режимом використання і прогноз їх використання в майбутньому. Тому зонування земель має спиратися на всебічне вивчення морфології ландшафтів з тим, аби знайти найкраще (оптимальне) застосування кожній морфологічній одиниці, з одного боку, а з другого – знайти для кожного господарського використання найбільш адекватні морфологічні одиниці ландшафтів. Також важливо врахувати багатоцільові потреби в різноманітних природних ресурсах відповідно до існуючих та перспективних соціально-економічних програм. Під час зонування земель в Україні пропонується виокремлення такої системи таксономічних одиниць: зони 1-го порядку (групи земель); зони 2-го порядку (типи земель); зони 3-го порядку (підтипи земель); зони 4-го порядку (види угідь); зони 5-го порядку (земельні ділянки).

Розрізняють такі види зон: 1. територіальні зони (лініях магістралей, вулиць, проїздів, що розділяють транспортні потоки протилежних напрямів); 2. житлові зони (зони забудови індивідуальними житловими будинками, зони забудови багатоповерховими житловими будинками); 3. суспільно-ділові зони (зони ділового, громадського та комерційного призначення; зони розміщення об'єктів соціального та комунально-побутового призначення); 4. виробничі зони, зони інженерної та транспортної інфраструктур (зони комунальних об'єктів – зони розміщення комунальних і складських об'єктів, об'єктів житлово-комунального господарства, транспорту, оптової торгівлі) та інші.

Отже, зонування земель повинно здійснюватися на підставі чіткої деталізації основних процедур його реалізації на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Конкретні варіанти зонування земель залежать від багатьох чинників: існуючої системи землекористування, природної структури ландшафтів, історичної спадщини, соціальних потреб тощо. Тому вирішення питань щодо зонування земель мають вирішуватися з широким залученням громадськості та реалізуватися під її контролем.

Науковий керівник: к.ю.н., асистент кафедри цивільного, господарського та екологічного права - Задихайло Дмитро Дмитрович.

*Гольонко Руслан Анатолійович
старший викладач кафедри екології і
права Чернівецького факультету НГУ
«ХП», здобувач кафедри екологічного
права НЮУ ім. Ярослава Мудрого
ORCID ID 0000-0001-5950-9985*

БІОСФЕРНІ ЗАПОВІДНИКИ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЕКОЛОГІЧНИХ МЕРЕЖАХ

Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2020 року наголошується на тому, що антропогенне і техногенне навантаження на довкілля в Україні у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу. Наслідками дії вказаних негативних факторів впливу є катастрофічне зменшення площі територій водно-болотних угідь, степових, водних, прибережних екосистем, природних лісів тощо.

З метою припинення погіршення стану навколишнього природного середовища Основними засадами передбачено необхідність збільшення площі земель екологічної мережі, що є стратегічним завданням у досягненні екологічної збалансованості території України. При цьому збільшення площі національної екомережі має насамперед відбуватися в результаті розширення існуючих та створення нових об'єктів природно-

заповідного фонду, одним із яких є біосферний заповідник (ст.17 ЗУ «Про природно-заповідний фонд»).

Відповідно до ЗУ «Про екологічну мережу», екомережа – це єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Одним із принципів формування, збереження та використання екомережі вказаний нормативний акт визначає забезпечення поєднання національної екологічної мережі з екомережами суміжних країн, що входять до Загальноєвропейської екологічної мережі, та всебічний розвиток міжнародної співпраці у цій сфері. Так, у 1995 році Рада Європи прийняла Всеєвропейську стратегію збереження біологічного й ландшафтного різноманіття, в якій пріоритетним напрямом визначено формування Загальноєвропейської екологічної мережі як єдиної цілісної просторової системи територій країн Європи з природним або частково зміненим станом ландшафту з метою збереження та відтворення національних природних багатств усього континенту. Як бачимо, ключовими ознаками поняття «екологічна мережа» як і в національному законодавстві, на міжнародному рівні визнаються системність поєднання складових мережі, просторова цілісність, екологічна єдність та спрямованість на збереження, зміцнення та відновлення ключових екосистем, середовищ існування, видів та елементів ландшафтів.

Слід також згадати про єдину європейську екологічну мережу особливих природоохоронних територій під назвою «Natura 2000», яка функціонує на територіях держав-членів ЄС та Смарагдову мережу, яка складається з територій особливого природоохоронного значення та була заснована на основі Рекомендації № 16 (1989) та Резолюції № 3 (1996) Постійного комітету Договірних Сторін Конвенції 1979 р. про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі. На сьогоднішній день в Україні проводиться робота з підготовки реєстру потенційних територій Смарагдової мережі.

Обидві мережі (Смарагдова і «Natura 2000») є основними компонентами Загальноєвропейської екологічної мережі завдяки їх географічному поширенню та біологічному і ландшафтному різноманіттю. Національна ж екологічна мережа України будується на підходах і принципах Загальноєвропейської екологічної мережі. Діяльність в цьому напрямку потребує подальшого узгодження питань, пов'язаних із транскордонним поєднанням елементів екологічних мереж суміжних країн з елементами національної екомережі України з метою розбудови Загальноєвропейської екологічної мережі.

Цінною складовою національної та європейської екомережі є біосферний заповідник. Відповідно до ст.17 ЗУ «Про природно-заповідний фонд», біосферними заповідниками є природоохоронні, науково-дослідні установи міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічних моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Біосферні заповідники створюються на базі природних заповідників, національних природних парків із включенням до їх складу територій та об'єктів природно-заповідного фонду інших категорій та інших земель, і включаються в установленому порядку до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», заснованої на першому засіданні Міжнародної Координаційної Ради ЮНЕСКО в 1971 р., активним учасником якої є Україна.

Саме біосферні заповідники, як еталони певних природних комплексів, характеризуються репрезентативністю, цілісністю в структурному та функціональному розумінні, можуть слугувати базою для розгортання незалежно від сезону довгострокових досліджень екосистем і одночасно бути базами моніторингу. При цьому вони також є

контрольними ділянками для виявлення характеру трансформації природних територій внаслідок антропогенного впливу.

Одними із завдань створення Всесвітньої мережі біосферних заповідників в рамках міжнародної програми «Людина і біосфера» є збереження екосистем з повним набором видів, що їх складають, підтримання генетичного різноманіття, збереження в недоторканому стані ділянок природи для довгострокових досліджень структури, функціонування і динаміки екосистем, збереження ділянок, придатних для проведення моніторингу змін навколишнього середовища.

Значення біосферних заповідників підкреслюється також в Севільській стратегії, затвердженій Резолюцією №28/С/2.4 28-ої Генеральної конференції ЮНЕСКО в листопаді 1995 р. за результатами Міжнародної конференції з біосферних резерватів (м. Севілья, 1995 р.). Так, згідно із вказаною стратегією біосферні заповідники виконують три рівноправні функції: охоронна функція, функція розвитку та функція науково-технічного забезпечення.

Для досягнення поставлених міжнародною спільнотою цілей необхідними є обмін досвідом у сфері охорони природи та створення загальносвітової наукової основи для сталого розвитку. Міжнародне співробітництво передбачає поглиблення співпраці з ЮНЕСКО, участь у забезпеченні розвитку Всесвітньої мережі біосферних резерватів. Так, створення транскордонних біосферних резерватів зумовлює поглиблення міжнародного співробітництва та виконання на національному та планетарному рівні передових світових та європейських ідей у галузі збереження ландшафтного та біологічного різноманіття.

Слід відзначити, що на сьогоднішній день до Всесвітньої мережі біосферних резерватів включені біосферні заповідники (Чорноморський, «Асканія Нова», Карпатський та Дунайський у складі українсько-румунського біосферного резервату «Дельта Дунаю») та біосферні резервати (українсько-польсько-словацький «Східні Карпати», «Розточчя», Деснянський, Шацький у складі українсько-білорусько-польського резервату «Західне Полісся»). Розробляється транскордонний українсько-румунський біосферний резерват у Марамороських горах. Також Міністерством екології та природних ресурсів України заплановано створення Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника, до складу якого пропонується включити землі зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення.

Таким чином, поглиблення міжнародного співробітництва щодо розширення світової мережі біосферних заповідників, вдосконалення розробленої системи критеріїв відповідності природоохоронних територій статусу біосферних, створення транскордонних біосферних резерватів забезпечать стійкий зв'язок між екомережами України та сусідніх держав у загальній Всеєвропейській екологічній мережі.

Грінько Ольга Юрївна

студентка 4 курсу

Полтавського юридичного інституту

НЮУ ім. Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ОБМЕЖЕНЬ ТА ОБТЯЖЕНЬ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ

Поняття «обмеження» та «обтяження» прав на землю мають своє законодавче забезпечення, але існують проблеми у їх застосуванні, адже ще досі є суперечливі погляди в спеціальній літературі з приводу їх змісту та співвідношення.

Дослідженням обмежень та обтяжень прав на землю та їх співвідношенням займалися такі вчені, як В. І. Андрейцев, Д. В. Бусуйок, С. В. Грінько, В. К. Гуревський, П. Ф. Кулинич, А. М. Мірошніченко, В. І. Семчик, М. В. Шульга та ін. Однак проблемні питання ще досі залишаються не вирішеними.